

Onderwijsplan sociaal-emotioneel

Titus Brandsma

Inhoudsopgave

Sociale veiligheid	3
Beloningssysteem van Positive Behaviour Support (PBS)	6
Stappenplan voorstellingen/vieringen	8
Opvallend gedrag/problemen in de klas: hoe te handelen?	9
Aanpak tegen pesten	11

Sociale veiligheid

Hieronder wordt beschreven op welke manier wij werken aan het verbeteren en monitoren van de sociale veiligheid op school.

<u>Doel:</u>	Een veilige school creëren waar leerlingen en personeel met plezier leren en werken en waar zij zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen.
<u>Doelgroep:</u>	Leerkrachten.
<u>De wet omtrent sociale veiligheid:</u>	1. Een beleid met betrekking tot sociale veiligheid moet ingevoerd zijn; 2. De veiligheid van de leerlingen op school moet gemonitord worden met een instrument dat een representatief en actueel beeld geeft; 3. Op de school moeten de volgende taken aanwezig en vervuld zijn: het coördineren van het beleid omtrent pesten en het fungeren als aanspreekpunt bij pesten (Steur, 2015).
<u>Aanwezig/in gebruik op de Titus Brandsma:</u>	<u>Sociaal veiligheidsplan:</u> In het sociaal veiligheidsplan staat informatie over hoe de (sociale) veiligheid wordt gewaarborgd op de Titus Brandsma. <u>Positive Behaviour Support:</u> Op de Titus Brandsma werken wij met Positive Behaviour Support (PBS). De gedragsverwachtingen en afspraken rondom PBS zijn te vinden in de map PBS op de server van de school. <u>KWINK:</u> De methode voor sociaal-emotioneel leren is KWINK. Dit wordt gegeven in alle bouwen. <u>Grip op de groep:</u> Titel: Grip op de groep. Auteur: René van Engelen. Dit boek wordt als bronnenboek gebruikt bij het omgaan met de groepsprocessen in de klas. In iedere klas is een boek aanwezig.
<u>Afspraken:</u>	<u>Afspraken omtrent punt 2: de veiligheid van de leerlingen op school moet gemonitord worden met een instrument dat een representatief en actueel beeld geeft.</u> <u>Groep 1-2:</u> • Leraren begrijpen wat in het boek 'Grip op de groep' van R. van Engelen staat. • Tijdens de eerste 6 weken worden activiteiten aangeboden die passen bij de fases forming (eerste

	2 weken), storming (2 weken) en norming (2 weken), zodat aandacht wordt besteed aan de groepsvorming*. • 1x in de 2 weken wordt een KWINK les gegeven. • 1x in de 2 weken wordt een les rondom PBS gegeven. • Na de voorjaarsvakantie wordt een sociogram gemaakt. Dit kan gedaan worden met de website: https://www.sometics.com/nl/login. Het sociogram wordt geanalyseerd: klopt het sociogram met het beeld van de leerkracht? Aan de hand van het sociogram worden acties genomen. • De KIJK wordt tweemaal per jaar ingevuld. Hierbij wordt gekeken naar de sociaal-emotionele ontwikkelen en het welbevinden van de leerling. <u>Groep 3 t/m 5:</u> • Leraren begrijpen wat in het boek 'Grip op de groep' van R. van Engelen staat. • Tijdens de eerste 6 weken worden activiteiten aangeboden die passen bij de fases forming (eerste 2 weken), storming (2 weken) en norming (2 weken), zodat aandacht wordt besteed aan de groepsvorming*. • 1x in de 2 weken wordt een KWINK les gegeven. • 1x in de 2 weken wordt een les rondom PBS gegeven. • Na de herfstvakantie en voorjaarsvakantie wordt een sociogram gemaakt. Dit kan gedaan worden met de website: https://www.sometics.com/nl/login. Het sociogram wordt geanalyseerd: klopt het sociogram met het beeld van de leerkracht? Aan de hand van het sociogram wordt het GHP sociaal-emotioneel geëvalueerd en bijgesteld. • 2x per jaar wordt de IEP hart en handen ingevuld: voor de kennismakingsgesprekken en bij de tweede afname van het sociogram. Aan de hand van de IEP hart en handen wordt het GHP sociaal-emotioneel geëvalueerd en bijgesteld. <u>Groep 6 t/m 8:</u> • Leraren begrijpen wat in het boek 'Grip op de groep' van R. van Engelen staat. • Tijdens de eerste 6 weken worden activiteiten aangeboden die passen bij de fases forming (eerste 2 weken), storming (2 weken) en norming (2
--	---

	weken), zodat aandacht wordt besteed aan de groepsvorming*. • 1x in de 2 weken wordt een KWINK les gegeven. • 1x in de 2 weken wordt een les rondom PBS gegeven. • Na de herfstvakantie en voorjaarsvakantie wordt een sociogram gemaakt. Dit kan gedaan worden met de website: https://www.sometics.com/nl/login. Het sociogram wordt geanalyseerd: klopt het sociogram met het beeld van de leerkracht? Aan de hand van het sociogram wordt het GHP sociaal-emotioneel geëvalueerd en bijgesteld. • 2x per jaar wordt de IEP hart en handen ingevuld: voor de kennismakingsgesprekken en bij de tweede afname van het sociogram. Aan de hand van de IEP hart en handen wordt het GHP sociaal-emotioneel geëvalueerd en bijgesteld. <u>Groep 8 extra:</u> • Aandacht besteden aan de fase termination → laatste 2 weken van het schooljaar □ zie boek 'Grip op groep' en het vervolg op dit boek*. * Voor activiteiten zie: 'Aan de slag met: Groepsvorming' (aanwezig op de server van de school en in de orthotheek).
<u>Aanvullende gegevens:</u>	• De leerkrachten kunnen bij de gedragscoördinator en/of intern begeleider terecht met vragen, overlegpunten etc. omtrent dit beleid. • Als de leerkrachten meer inzicht willen krijgen in het welbevinden van de leerlingen kan de 'leerling enquête welbevinden' afgenomen worden (aanwezig op de server van de school). • In dit beleid wordt verwezen naar de server van de school. Op deze server staat een map 'Sociale veiligheid'. Hierin zijn de documenten waarnaar verwezen wordt te vinden. Tevens staan hier ook artikelen, boeken etc. omtrent sociale veiligheid die geraadpleegd kunnen worden. • Dit beleid wordt gewaarborgd door de gedragscoördinator. • Dit beleid is voor het laatst bijgewerkt in april 2022.

Beloningssysteem van Positive Behaviour Support (PBS)

Wij werken op school met de methode Positive Behaviour Support (PBS). In de orthotheek en op de drive is informatie te vinden over wat PBS inhoudt. Hieronder staat beschreven welke afspraken wij hebben gemaakt rondom het beloningssysteem. Het beloningssysteem is een onderdeel van PBS.

<u>Onderwerp:</u>	Beloningssysteem.
<u>Doel:</u>	Het gedrag van alle leerlingen wordt dagelijks op een positieve manier bekrachtigd.
<u>Doelgroep:</u>	De personeelsleden van de Titus Brandsma.
<u>Afspraken:</u>	We hebben een schoolbreed beloningssysteem waarbij bandjes worden uitgedeeld bij goed gedrag. • Met de bandjes sparen we voor een beloning. Deze beloning is voor de hele klas. • We streven ernaar dat iedere leerling minimaal 1 bandje per dag krijgt. • De leerlingen worden individueel gecomplimenteerd. • De bandjes worden lukraak uitgedeeld, zodat het onverwacht is voor de leerlingen. • ‘Gewoon’ goed gedrag is wenselijk. Leerlingen hoeven niet overdreven gedrag te laten zien aan de leerkracht voor een bandje of hierom vragen. • Je kunt overal een bandje mee verdienen. • Niet alleen de leerkrachten delen de bandjes uit, ook alle andere personeelsleden. • Vergeet niet te bandjes te geven in de vrije ruimtes. Juist leerlingen van andere klassen kun je bandjes geven. Dit heeft een versterkend effect! • De groep complimenteren is mogelijk. Deze bandjes gaan in de ‘pot’. • De beloning komt tegemoet aan de groep. Er wordt gespaard voor een groepsbeloning. • In de klas is zichtbaar voor de leerlingen hoe veel bandjes de klas gespaard heeft. • De groepsbeloning wordt gegeven bij 200 bandjes. • De groepsbeloning duurt niet langer dan 15 minuten. Indien de leerlingen een grotere groepsbeloning willen, kunnen zij hiervoor sparen in tijd. Bijvoorbeeld bij een groepsbeloning van 30 minuten moeten er 400 bandjes gespaard worden. • Een groepsbeloning mag de leerkracht geen geld kosten.

	• De groepsbeloningen worden met de groep en de leerkrachten bedacht. Dit is leerkracht- en groepsafhankelijk. • De manier waarop een groepsbeloning wordt bepaald is naar eigen keuze. Dit is leerkracht- en groepsafhankelijk. • Beloningen terugnemen is niet toegestaan. • Naar ouders wordt één taal over het beloningssysteem gesproken: positief. • Voorbeelden van groepsbeloningen zijn te vinden in de PBS map op de server.
--	---

Stappenplan voorstellingen/vieringen

Ruimte	Veiligheid	Verantwoordelijkheid	Respect	Slogan/rijm
Speelzaal (vieringen)	- Je houdt de nood-uitgangen vrij.	- Je zit los van de schuifwand.	- Je doet je schoenen uit. - Je richt je aandacht op het podium.	Met respect zitten we allemaal, zonder schoenen en gesprekken in de speelzaal!

Op de RKBS Titus Brandsma gelden de bovenstaande gedragsverwachtingen met betrekking tot de voorstellingen/vieringen. Voorafgaande aan een voorstelling/viering besteedt iedere leerkracht in zijn/haar eigen groep aandacht aan deze gedragsverwachtingen. Met de groep wordt ook besproken welke stappen er gezet worden, wanneer een gedragsverwachting niet wordt nagekomen.

Mocht het zo zijn dat een leerling zich niet aan bovenstaande gedragsverwachtingen houdt, dan geldt onderstaand stappenplan:

1. De leerkracht/volwassene (dit kan iedere leerkracht/volwassene zijn die in de speelzaal aanwezig is) geeft een waarschuwing aan de desbetreffende leerling.
2. De leerling herhaalt zijn gedrag: de leerling komt bij de leerkracht/volwassene zitten die dit constateert.

Vervolg onderbouw:

3. De leerling houdt zich nog steeds niet aan de gedragsverwachtingen: de leerling blijft bij de leerkracht/volwassene zitten die dit al eerder constateerde.

Vervolg bovenbouw:

3. De leerling houdt zich nog steeds niet aan de gedragsverwachtingen: de leerling wordt door de volwassene/leerkracht uit de speelzaal gezet en gaat zitten bij de bouw die op dat moment niet in de speelzaal aanwezig is.

Opvallend gedrag/problemen in de klas: hoe te handelen?

Situatie: een leerling laat opvallend gedrag zien in de klas wat de aandacht trekt van de leerkracht of andere leerlingen. Dit kan zowel op cognitief als op gedrag zijn en zowel internaliserend (vooral de leerling heeft er last van) als externaliserend (ook de omgeving heeft er last van).

Stap 1: Betrokkenen: leerkracht en collega.	Observeren: Beschrijf het gedrag zonder oordeel - Wat zie je? - Wanneer? - Wanneer niet? (oplossing) - Bekijk de observatie kritisch en bekijk ook je eigen handelen kritisch! - Overleg met en vraag hulp aan collega's bij de observaties en het bekijken/interpreteren hiervan Doe dit gedurende 1 week.	Leveren je observaties de oplossing? Nee, dan ☐ 1. Aangeven bij intern begeleider. Dit kan kort: ik heb ... geobserveerd, dit kwam naar voren en hielp niet. Ik ga nu in gesprek met de leerling. 2. Ga naar stap 2.
Stap 2: Betrokkenen: leerkracht, leerling, ouders en intern begeleider.	Kindgesprek: Bespreek de observatie met de leerling - Ziet hij het zelf? - Kan hij uitleggen hoe het komt? - Weet hij hoe hij geholpen kan worden? - Maak afspraken en evalueer deze. Bespreek dit met de ouders - Deel je zorgen, zoek de samenwerking, probeer op één lijn te komen in aanpak van de leerling - Herkennen de ouders het gedrag? - Wat hebben zij ondernomen wat werkt? - Maak afspraken en evalueer deze. Noteer dit kort in ESIS. De afspraken worden besproken met de intern begeleider.	Werkt dit niet/is er geen verbetering binnen 1 à 2 weken? ☐ Ga naar stap 3.

Stap 3: Betrokkenen: leerkracht, leerling, ouders, intern begeleider en mogelijk een coördinator.	- Breng (naar aanleiding van de observatie en de gesprekken) goed in kaart wat je aanpak wordt en probeer deze geruime tijd uit (ongeveer 4 weken minimaal met één aanpak). - Laat eventueel een ib-er/coördinator observeren (zowel leerling- als leerkrachtgedrag!) - Bespreek dit regelmatig met ouders, leerling, intern begeleider en eventueel de desbetreffende coördinator. - Noteer de effecten van de aanpak. Wat werkt en wat werkt niet? Ga door met wat werkt.	Werkt niets? Dan □ Ga naar stap 4.
Stap 4: Betrokkenen: leerkracht, leerling, ouders, intern begeleider, mogelijk een coördinator en collega's in de leerlingbespreking.	- Bespreek de leerling in de leerlingbespreking. - Werk aan punten die hier beschreven worden (ongeveer 4 weken minimaal met één aanpak). - Laat eventueel een ib-er/coördinator observeren (zowel leerling- als leerkrachtgedrag!)	Werkt niets? Dan □ Ga naar stap 5.
Stap 5: Betrokkenen: leerkracht, leerling, ouders, intern begeleider en aanwezigen OT.	- Terugkoppeling in de leerlingbespreking - Meld de leerling aan in het OT	

Aanpak tegen pesten

Inhoud:

1. Omschrijving van pestgedrag.
2. Preventieve maatregelen.
3. Specifieke en curatieve maatregelen.

1. Omschrijving van pestgedrag.

De definitie van pesten op RKBS Titus Brandsma:

Pesten is een situatie waarin iemand zich bedreigd voelt. Pesten gebeurt met opzet, regelmatig en voor een langere periode. De machtsverhouding is uit balans. Het verschil tussen pesten en plagen is dat bij plagen de intentie goed is. De grens tussen pesten en plagen is dun. Het plagen kan door de ander als pesten opgevat worden. Pesten is van alle leeftijden (Stigt, 2016).

Vormen van pesten:

- Fysiek: schoppen, duwen, knijpen of slaan.
- Verbaal: vervelende opmerkingen maken, schelden, beledigen, dreigen of belachelijk maken.
- Non-verbaal: zuchten, buitensluiten en negeren.
- Cyberpesten: het verbaal of non-verbaal pesten op internet.
- Materieel: het stukmaken van eigendommen of kwijtmaken/opeisen (Stigt, 2016).
- Meidenvenijn.

Meidenvenijn:

Meidenvenijn is het kwetsen van een meisje door andere meisjes. Het is een middel om de rangorde te bepalen en bewaken. Belangrijke kenmerken zijn: verborgen en subtiel. Meisjes hebben vaak 1 op 1 vriendschappen. Ruzies gaan vaak over het kwijtraken van die nummer 1-positie aan concurrenten. De gerichtheid van meisjes op anderen maakt hen afhankelijk. Ze meten hun waarde af aan de kwaliteit van sociale contacten. Zelfbeeld en zelfvertrouwen worden gevoed door goedkeuring van de andere meisjes. Een afwijzing, zeker van populaire meisjes, raakt de meeste meisjes tot op het bot. Het is niet voldoende om te zeggen: 'Laat die meiden toch, trek het je niet zo aan.' Het lukt machtige meisjes niet altijd om te scoren met het meidenvenijn. Zelfverzekerde meisjes of meisjes die hun verdriet niet laten blijken, maken venijnige meisjes onzeker. Leerkrachten moeten beseffen dat meidenvenijn geen kwestie is van 'zand erover'. Meidenvenijn is een complexe groepsdynamiek (Visser, 2016).

De rollen:

Pesten is een aanslag op de groepsdynamiek. Pesten laat zien dat in de klas een probleem is: een onveilige, negatieve basissfeer. Kenmerken in een negatieve groep zijn: continu strijd om een doel, de harmonie ontbreekt, leerlingen voelen zich niet verantwoordelijk voor elkaar, leerlingen tonen geen respect voor de mening en het karakter van de ander en bepaalde, positieve, rollen ontbreken (Engelen, 2010). Bij een pestsituatie hebben alle leerlingen een rol (Stigt, 2016):

Rol:	Gedrag:
Dader	Deze leerling pest andere leerlingen of geeft leerlingen de opdracht om te pesten.
Meeloper	Deze leerling helpt de dader om te pesten en/of lacht mee.
Buitenstaander	Deze leerling ziet dat er gepest wordt en doet niets.
Slachtoffer	Deze leerling wordt gepest.
Verdediger	Deze leerling verdedigt en/of helpt het slachtoffer.

Het zien van deze rollen is belangrijk. Pesten heeft voor de dader weinig zin als niemand het ziet. Dus een leerling die pest, kan niet zonder de steun van anderen (de groep). Deze steun kan bestaan uit meedoen, kijken en niets doen of proberen het te negeren (Stigt, 2016). Daarom is het belangrijk om bij een pestsituatie te kijken naar de hele groep (Engelen, 2010).

2. Preventieve maatregelen.

Op RKBS Titus Brandsma werken wij aan het creëren van een sociaal veilige situatie en proberen wij inzicht te krijgen in de veiligheidsbeleving van de leerling. Hiervoor wordt verwezen naar het protocol 'Sociale Veiligheid'. Dit is één van de onderdelen om preventief pesten tegen te gaan. Dit wordt gedaan vanuit de gedachte dat in een sociaal veilige groep pesten niet voorkomt (Engelen, 2010).

Daarnaast wordt ieder jaar schoolbreed aandacht besteed aan pesten tijdens 'De week tegen pesten'. Deze week is landelijk ingesteld en vindt plaats rond eind september. In deze week wordt in de klassen op verschillende manieren aandacht besteed aan wat pesten is, welke impact pesten heeft, hoe pesten voorkomen kan worden en welke rol je kunt hebben in een pestsituatie.

Activiteiten in deze week:

- De KWINK les over pesten (gr. 1 t/m 8).
- De Leeslink les die aansluit bij dit onderwerp (gr. 5 t/m 8).
- Bespreken dat het belangrijk is om bij iemand aan te geven dat je gepest wordt, bijvoorbeeld bij de leerkracht, de vertrouwensleerkracht, je ouders, een andere volwassene of een vriend of vriendin.
- Bespreken dat signalen van pesten doorgeven aan een volwassene geen klikken is.
- Een activiteit die te maken heeft met het verkrijgen van kennis over pesten:

Groep 1-2	Prentenboek: Hou op met pesten! Doel: bespreken wat pesten in een kleuterklas kan inhouden en hoe verdrietig dat iemand kan maken.
	Prentenboek: Zoef de Zebra Doel: bespreken dat het niet leuk is om iemand buiten te sluiten en hoe dat voelt.
Groep 3	Prentenboek: Als de geit leert zwemmen. Doel: bespreken van verschillen tussen dieren (en ook mensen), dat deze verschillen niet erg zijn en dat iedereen ergens goed in is.

- Groep 4: Boek: Puddingtarzan.
Doel: pesterijen die in een klas voorkomen bespreken en aangeven wat dit met iemand doet.
- Groep 5: Boek: Vlo en Stiekel.
Doel: bespreken hoe waardevol het is als je voor iemand opkomt.
Een drama les geven waarbij de leerlingen een toneelstuk bedenken waarin de rollen bij een peestsituatie terugkomen.
Doel: de rollen bij een peestsituatie bespreken.
- Groep 6: Les: Durf jij het aan!
Lesmateriaal beschikbaar.
Doel: leerlingen krijgen inzicht in eigen kwaliteiten.
- Groep 7: Film: Spijt!
Doel: de impact van pesten duidelijk maken.
- Groep 8: Les: Whatshappy of Instagrap.
Lesmateriaal beschikbaar.
Doel: leerlingen bewust maken van hun rol op Social Media wat betreft (cyber)pesten.

Onder de personeelsleden wordt tijdens deze week aandacht besteed aan pesten door met elkaar te herhalen hoe pestgedrag gesignaleerd kan worden, te spreken over casussen en het uitwisselen hoe wij een leerling kunnen helpen. Tijdens de groepsbesprekingen met de gedragscoördinator wordt gesproken over de groepsdynamiek en of pestgedrag voorkomt.

3. Specifieke en curatieve maatregelen.

De specifieke en curatieve maatregelen worden ingezet op het moment dat pestgedrag wordt gesignaleerd.

Acties bij pestgedrag/meidenvenijn:

De leerkracht kan bij het helpen van het slachtoffer en de dader gebruik maken van hulp en advies van de intern begeleider, gedragscoördinator, collega's of de directie.

De leerkracht(en) voert gesprekken met het slachtoffer. In dit gesprek wordt de situatie in kaart gebracht en besproken wat de behoeften van het slachtoffer zijn. Uit deze behoeften komt een plan. Dit plan is gericht op gedragsverandering bij de betrokkenen. Dit kan met verschillende methodes gebeuren. De juiste methode is de methode die bij de situatie, het slachtoffer, de dader en de groep past. Als voorbeeld: de methode 'uitpraten' kan alleen als het slachtoffer hiervoor open staat en zich sterk genoeg voelt om het gesprek met de dader aan te gaan. De verschillende methodes staan beschreven op de server: school op server – sociale veiligheid – pesten – bestand: 'Verschillende methodes tegen pesten'.

Indien het opgestelde plan niet de gewenste gedragsverandering laat zien, worden de volgende stappen gezet:

1. Er komt een gesprek met de ouders van de dader. De leerkracht, de groepsleerkracht of het andere betrokken personeelslid vraagt ze in dit gesprek om medewerking bij

de aanpak van dit probleem. Soms zijn ouders tijdens het opgestelde plan al op de hoogte gebracht. De ouders worden dan opnieuw uitgenodigd op gesprek om aan te geven dat het plan niet heeft gewerkt. Soms kan het nodig zijn de dader te beschermen tegen mogelijk al te rigoureuus (lichamelijk) straffen door de ouders/verzorgers. Soms kan het nodig zijn om deskundig advies in te winnen. Dit alles is uiteraard afhankelijk van en rekening houdend met de mogelijke oorzaak van het gedrag van de dader.

- In het gesprek wordt afgesproken dat de gedragsverandering per direct zichtbaar moet zijn. Dit wordt vastgesteld in het **anti-pestcontract**.
 - Er wordt een datum afgesproken voor een **vervolggesprek**.
2. Als het pestgedrag van de betrokken leerling blijft voortduren, wordt hulp van buitenaf ingeschakeld. De ouders/verzorgers dienen hiervoor toestemming te geven. Indien de ouders/verzorgers weigeren om toestemming te geven voor hulp van buitenaf en de dader volhardt in zijn of haar gedrag op zo'n manier dat er een onveilige situatie voor de gepeste leerling(en) en/of andere betrokkenen op school bestaat, dan kan de schoolleiding overgaan tot schorsing van de dader, eventueel gevolgd door verwijdering van school (zie hiervoor het hoofdstuk Sancties).

Het anti-pestcontract

Om pesten te voorkomen, worden duidelijke afspraken gemaakt. Wanneer je ruzie hebt, probeer je eerst om er zelf uit te komen. Mocht dat niet lukken, dan leg je het probleem aan iemand anders voor. Die persoon praat dan eventueel met beide partijen en probeert jullie te helpen.

Om een pestvrije school te krijgen, is het belangrijk samen afspraken te maken en samen toe te zien op de naleving van die afspraken. Dit doen we met een anti-pestcontract.

Als je het eens bent met onderstaande uitspraken, als je durft te beloven om je overeenkomstig die uitspraken te gedragen en als je bereid bent anderen te helpen zich ook aan deze uitspraken te houden, dan mag je je handtekening onder dit contract zetten.

Lever het ondertekende contract in bij je groepsleerkracht. Hij of zij zal het bewaren en je erop aanspreken als dat nodig is.

- Ik zal een ander respecteren.
- Ik zal een ander niet discrimineren.
- Ik zal een ander niet uitschelden.
- Ik zal een ander niet buitensluiten.
- Ik zal een ander niet bedreigen.
- Ik zal van andermans spullen afblijven.
- Ik zal niet over een ander roddelen.
- Ik zal mensen die zich niet aan bovenstaande regels houden, daarop aanspreken.

Hieronder is ruimte om zelf in te vullen wat je in bovenstaand lijstje mist.

- Ik zal
- Ik zal
- Ik zal

Door mijn handtekening onder dit contract te zetten, beloof ik dat ik mijn uiterste best zal doen bovenstaande uitspraken na te leven.

Naam: _____

Groep: _____

Datum: _____

Handtekening leerling:

Handtekening ouder(s)/verzorger(s):

Handtekening leerkracht:

Handtekening directie: